

“Amb el **folk** d'aquí, a la gent, se li desperta l'orgull”

L'any 1991, en Joaquim Soler, l'Isidre Pelàez i en Jordi Fàbregas formaven part de Primera Nota, i l'Artur

Blasco tocava l'acordió a La Pobletana. Tot i que es coneixien d'abans, la providència els va fer coincidir a Arcalís, al Pallars Sobirà, on se celebrava la futura construcció d'un pont nou al poble, perquè el vell estava molt deteriorat. Després de tocar plegats van fer néixer El Pont d'Arcalís. Més endavant se'ls va unir Marc Egea amb la seva viola de roda. El repertori d'aquest grup tracta la cançó de tradició oral del Pirineu i es nodreix del recull *A peu pels camins del cançoner*, editat pel Centre Artesà Tradicionari (CAT), que Artur Blasco ha confegit després de més de trenta anys de recerca. En l'actualitat, de la sèrie de dotze volums previstos, se n'han publicat tres i es prepara el quart. *De lluna vella* mostra de nou que la formació té corda per estona. N'hem parlat amb Artur Blasco i Jordi Fàbregas rere un quinto, un cigaló de rom i un cafè, com en una conversa de taverna.

—*De lluna vella* segueix la mateixa línia que els dos discos anteriors...

JORDI FÀBREGAS: Més o menys. De fet, sempre passa el mateix. Sobre la taula hi ha vint o vint-i-cinc cançons, te'n quedes quinze i esperes posar les altres al següent disc. Depèn també una mica de les regions que es tractin en el volum que es publiqui d'*A peu pels camins del cançoner*, perquè a vegades fem coincidir alguns te-

mes. En els tres discos hi ha coses que es van repetint, com ara la versió del Peirot, que en cadascun dels discos és diferent, la qual cosa pensem continuar fent en els següents, o bé la incorporació d'un seguit de tonades que vam gravar abans de fer el primer disc compacte i que anem incloent-hi.

—Quin és el tret característic de la formació?

ARTUR BLASCO: El Pont d'Arcalís és una simbiosi de dues trajectòries, la d'uns músics experimentats amb la d'un recull aconseguit al llarg de molts anys de treball.

J. F.: Per a mi, la diferència amb els altres projectes en què hem participat és que El Pont d'Arcalís pot tocar tant dalt d'un escenari com al costat dels mateixos informadors que han transmès les cançons a l'Artur. La línia que arriba és molt directa. Abans ja havíem fet allò d'anar a consultar un llibre o una biblioteca o un arxiu, que és el que hem fet la majoria de grups de folk. Diguem que ara som en el primer graó i respirem una mica com era la cançó, qui la cantava i en quin context ho feia. A mi em facilita molt la feina a l'hora d'instrumentar.

—Com s'aconsegueix un recull tan bast de cançons tradicionals del Pirineu?

A. B.: La vida m'ha portat a viure allà on encara és vigent la tradició i on hi ha molts acordionistes, alguns violinistes i flabiolaires, que cobrien les necessitats de festa i cele-

Després dels discos 'Balls i cançons del Pirineu' i 'Pirineus', rebuts amb entusiasme, el folk de primera fila torna sota el guiatge d'El Pont d'Arcalís, amb 'De lluna vella'. En aquest nou recull es troben joies com "Ramon Freixa" o "Adéu vila de Ripoll" i els ja habituals versos de "Les cobles del Peirot".

bració dels pobles. Amb ells i les seves famílies he conviscut molt i he anat aprenent la seva forma de tocar. L'any 1955 em va cridar l'atenció la primera peça i he anat fent sense cap pretensió. He aprofitat el fet d'anar a mercat i de conèixer la gent d'allà, de Sort, de Tremp. Et trobes que el Pirineu és molt petit. El Pallars Sobirà té només 4.000 habitants i això vol dir que aviat fas amistat i saben què vols. El Pirineu és una zona en què pel seu relleu encara no han arribat les autopistes. Allà es manté més la inèrcia de conservar la cultura d'abans. Encara avui dia hi ha gent que compta amb els vedells que venen. Allà no hi ha residències d'avis. La cultura oral es transmet amb més facilitat i per això s'hi conserven encara aquestes cançons. No es pot fer una feina de recerca des de ciutat destinant una persona amb un pressupost. És una feina com la rosada, que va caient, i quan mires enrere t'adones del que has recollit.

—Existien reculls anteriors als seus?

A. B.: Sempre hi ha algú que ha fet un recull o altre. En Jordi mateix també n'ha fet, però potser eren coses puntuals territorialment o en el temps. De forma sistemàtica i de gran abast, com ha estat el meu cas, potser ho desconec, però em sembla que no. Salvant les distàncies, és clar, és com el que va fer la Fundació Patxot de l'Orfeó Català, als anys vint i abans, amb els diners de la senyora Revell, que van enviar missions de recerca per tot el territori. No ho van cobrir, però, tot. Cal tenir en compte que no tenien tecnologia; per tant, té molt de mèrit el que van fer. Jo ho he fet molt per sota, a mi només em cal connectar la cinta oberta o la digital per recollir el material.

—Fins a quin segle es remunta el seu cançoner?

J. F.: Abraça des del segle XIX i fins a cobles escrites el 1666. En els concerts en solem cantar alguna. Hi ha romanços, com "Les cobles del Peïrot" o "La Porquerola", que vénen del segle XVIII com a mínim. També és veritat que hi ha línies que s'es-

Artur Blasco és l'encarregat de tocar l'acordió, mentre Jordi Fàbregas domina la guitarra. Tots a més, hi ha el Joaquim Soler, Isidre Pelàez i Marc Egea. La cançó oral del Pirineu té asse-

“Al Pirineu no han arribat encara les autopistes. Es conserva la cultura d'abans”

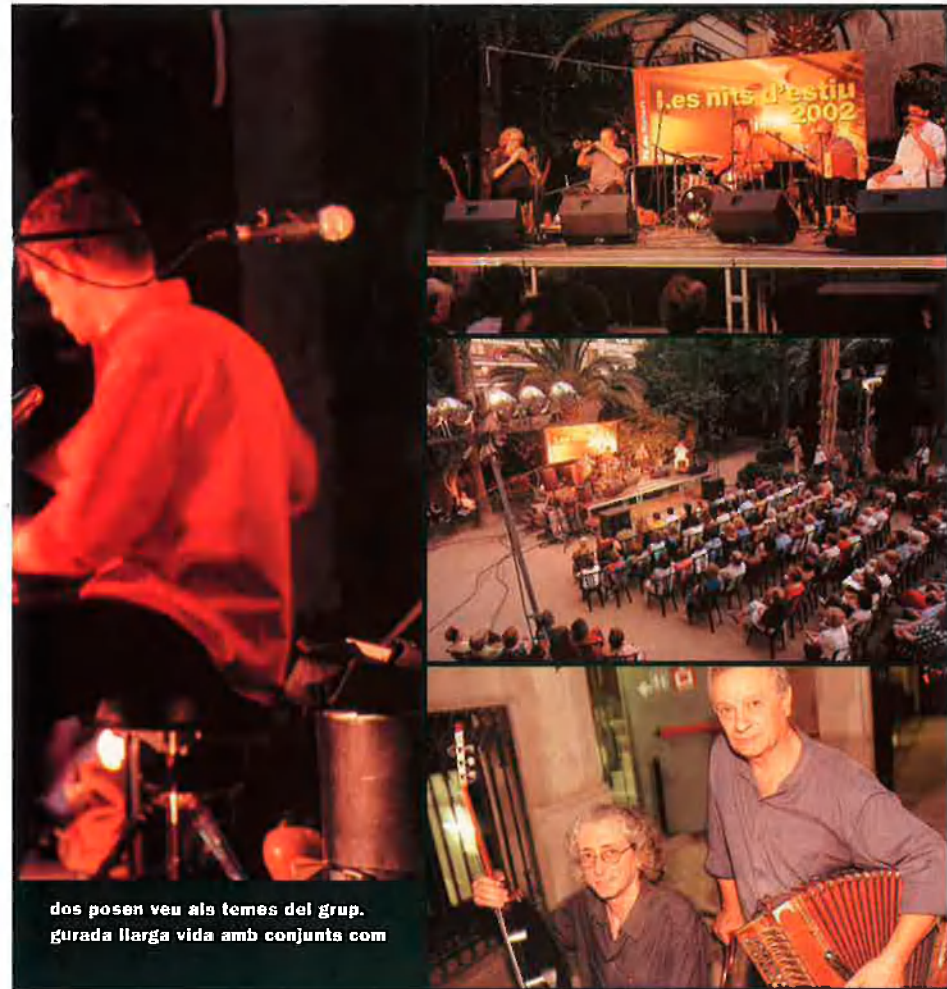
tronquen i es paren, i n'hi ha que es van desenvolupant. Fent aquesta recerca he coincidit amb gent que m'ha explicat que, quan ells eren petits, recorden que al seu poble venien unes padrines, mestres de la Vall d'Aran, a les quals feien cantar per poder escriure les cançons, potser durant una setmana. Eren en les missions de la Fundació Patxot. He conegut aquesta gent i els seus descendents, però si mires l'índex de

les cançons recollides llavors, n'hi ha que no han quedat i ni les recorden. La tradició oral no ho aprofita tot.

—Hi ha una temàtica que domini en el repertori de les cançons tradicionals?

J. F.: Hi ha des d'enganys familiars, de matrimoni, fins a conflictes entre l'església i el poble, temes socials, de disbauxa i festa. El que passa, i és això el que hem estat dient, és que el repertori de la cançó tradicional d'aquí —del país— ha passat per un filtre de qualitat molt personal, és a dir, segons la manera d'entendre la qualitat per les persones per les quals ha passat. Hi ha cançons més de taverna, festa o cant col·lectiu que estaven catalogades com de nivell cultural baix, perquè la lletra no estava del tot ben resolta, i només per això s'havien deixat de banda.

A. B.: Avui es poden tocar perquè la manera d'entendre la moral és

dos posen veu als temes del grup.
gurada llarga vida amb conjunts com

diferent. Hi ha molta cançó verda, picant o anticlerical que la gent no s'atreveia a cantar, però que ara es poden cantar sense recança o temor.

J. F.: Si vas a València, aquest tipus de cançó és normal, o al País Basc o a Galícia, però aquí hi va haver aquest filtre.

— Percebeu un ressorgiment del folk?

J. F.: En general, sí. És la suma de molts esforços, com els de Marcel Caselles o Jaume Arnella, aquí a casa nostra. També de gent que fan fusió com Mesclat, Pomada, o La Carrau. I el fet que el mercat potencii les noves músiques o les músiques del món també hi afavoreix, tot i que no deixa de ser un segell amb el qual et venen coses molt exòtiques i no el de casa... Tot plegat és lent, però suma. Ara hi ha molts grups nous de gent jove i això és una prova que també els serveix per expressar-se, per tant, que no anem desencami-

“La temàtica va des dels enganys familiars fins a conflictes entre església i poble”

nats. Hem de donar temps perquè el pòsit arribi a tothom i es creï una dinàmica de nova generació. Fa vint-i-vuit anys que es va fer la primera trobada d'acordionistes d'Arsèguel, quan l'acordiò diatònic el coneixien l'Artur i uns quants avis. El mateix ha passat amb la gralla. Fa poc temps que hi ha tot aquest moviment.

A. B.: La informació porta al ressorgiment. A vegades la gent no s'in-

teressa per la música folk, perquè no la coneix i quan fa un temps que existeix la possibilitat d'audició es desperta l'interès.

— Quina imatge es té en general del folk?

J. F.: El que es coneix més majoritàriament és la música celta, perquè ho han sabut vendre bé. Però la música celta és la suma de la de Bretanya, Galícia i d'altres. Si no ho expliques, molta gent pot pensar en el folk americà també. Però el folk és la música que neix de la terra on ets i que pots transmetre igual, renovant-la o agafant-ne alguns elements només.

A. B.: Sentint les cançons d'aquí, a la gent se li desperta una mena d'orgull també, perquè veuen que no només els irlandesos i els americans tenen música pròpia.

— El folk dona per viure?

— [Riuen] Depèn del llistó que et posis.

J. F.: Intentem viure'n. N'hi ha uns quants del grup que ensenyen música per complementar, però quan cal preparar alguna cosa la gent té disponibilitat per fer-ho. Aquesta llibertat ens la podem permetre.

— Hi ha prou circuit per actuar?

J. F.: Durant l'estiu sí, cada any apareixen grups nous i entre tots ens fem competència, però això està bé. A l'estiu, hi ha espai per a tothom. El concepte de circuit, a l'hivern, amb sales estables com en altres zones, com ara Irlanda, no hi és.

— És una qüestió cultural?

J. F.: És clar. La gent s'estima més tenir un aparell que no pas un grup tocant. També és una qüestió de diners.

A. B.: Al cafè de qualsevol poble et pots trobar molta gent mirant la televisió sense tenir-hi cap interès, però ningú dirà que l'apaguin. En canvi, si ens poséssim a tocar segur que ens farien callar. Caldria una programació de sales més regular, com la que hi ha al CAT. Caldria una xarxa d'espais de música folk arreu dels Països Catalans.

Joan Esculies